

LIETUVOS BANKAS

Lietuvos Respublikos ūkio ministerijai
Lietuvos Respublikos finansų ministerijai

2011-01-04 Nr. S 2011/(7.7-0700)-12-17
Į 2010-12-14 Nr. 61-6850

DĖL VILIBOR SKAIČIAVIMO METODIKOS

Atsakydami į Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko tarnybos 2010 m. gruodžio 14 d. raštą, pateikiame mums peradresuotame Lietuvos smulkiojo ir vidutinio verslo tarybos (LSVVT) 2010 m. gruodžio 7 d. rašte Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko tarnybai suformuluotų pasiūlymų dėl VILIBOR skaičiavimo įvertinimą.

Vertindami pasiūlymą VILIBOR skaičiuoti pagal realių tarpbankinių sandorių palūkanų normas, norime atkreipti dėmesį į tai, kad pasaulinėje praktikoje toks palūkanų indeksų skaičiavimo būdas dėl įvairių priežasčių netaikomas, išskyrus tam tikrus vienos nakties palūkanų normų indeksus (pvz., euro zonos EONIA, JAV *Federal fund rate*). Vienos nakties tarpbankinių sandorių rinkos yra likvidžiausios, o kredito rizika dėl trumpo termino – nedidelė. Tuo tarpu ilgesnių terminų realių tarpbankinių sandorių palūkanų normas daug labiau veikia individualių sandorio šalių kredito rizika, rinkos likvidumas ir kiti veiksniai. Be to, kiekvieną dieną nesudaroma pakankamai daug įvairių terminų ilgesnės trukmės sandorių, kad jų palūkanų normų vidurkiai pašalintų individualių veiksmų įtaką realioms palūkanų normoms. Ypač tai pasakytina apie mažas tarpbankines rinkas, kokia yra ir Lietuvoje.

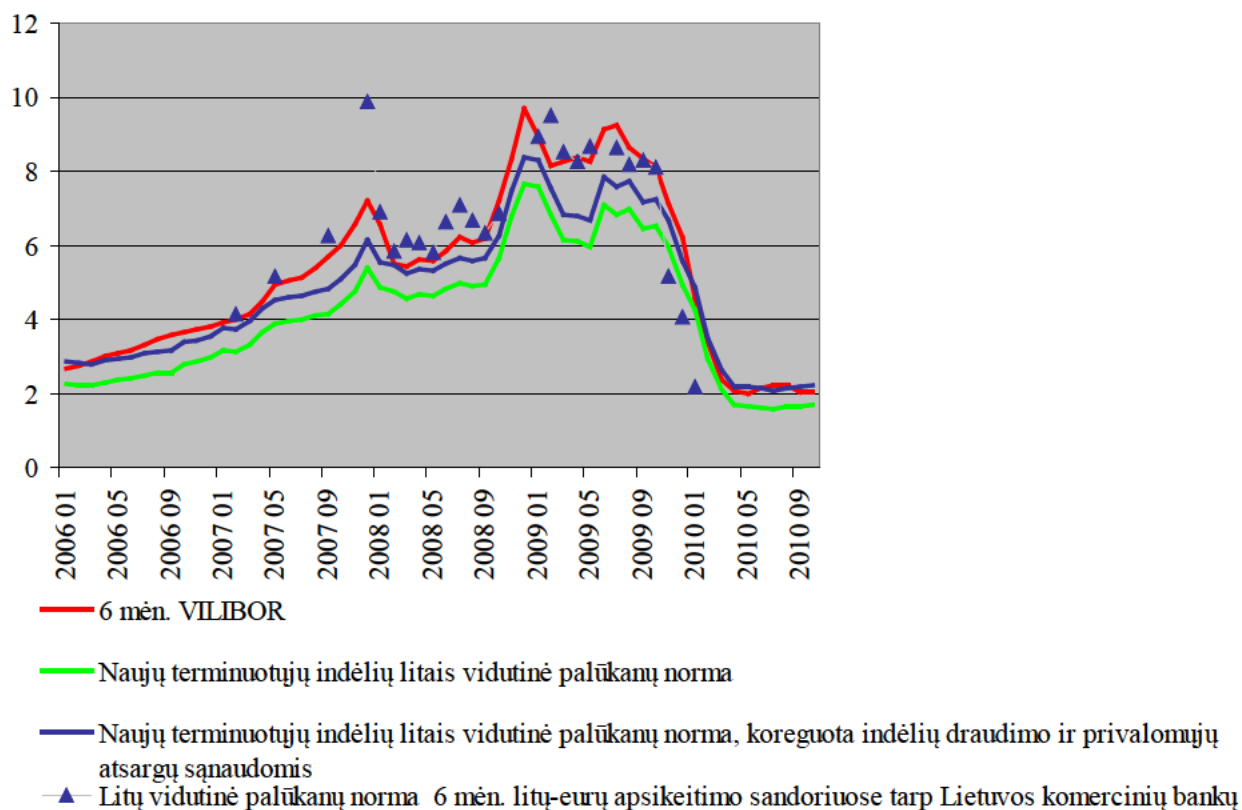
VILIBOR, EURIBOR ir kiti analogiški rodikliai, kaip žinia, apskaičiuojami kiekvieną darbo dieną pagal bankų skelbiamas kotiruotes, už kurias jie pageidauja paskolinti lėšų hipotetiniams patikimiems bankams. Kasdienis šių rodiklių nustatymas reikalingas vertinant tarpbankinės rinkos dinamiką ir naudojamas paskolų kintamoms palūkanų normoms apskaičiuoti bei įkainoti įvairias kitas finansines priemones.

Nors 3–6 mėn. ir ilgesnės trukmės litų skolinimo sandorių tarpbankinėje rinkoje sudaroma mažai ir epizodiškai, bet bankai dažniau sudaro litų-eurų apsikeitimo sandorius, kai išankstinis valiutos kursas apskaičiuojamas naudojant atitinkamų trukmių tarpbankines litų palūkanų normas. Kaip matyti žemiau pateiktame paveiksle, litų palūkanų normų mėnesio vidurkiai sudarant 6 mėn. apsikeitimo sandorius buvo artimi atitinkamiems VILIBOR vidurkiams. Tačiau ir ši rinka nėra tokia didelė, kad sandoriai būtų sudaromi nuolat.

Vertinant realias bankų skolinimosi išlaidas, turinčias įtakos 6 mėn. VILIBOR ir bankų paskolų litais įmonėms ir gyventojams palūkanų normoms, negalima apsiriboti vien tarpbankiniais sandoriais. Pastebėtina, kad ilgesnių trukmių VILIBOR dinamika glaudžiai susijusi su indėlių litais palūkanų normų dinamika. Be to, gretinant 6 mėn. VILIBOR – bazinę palūkanų normą daugeliui paskolų litais – su indėlių palūkanų normomis, reikia atsižvelgti į indėlių draudimo įmokas (0,45 proc. per metus) ir privalomąjį atsargą (šiuo metu – 4 proc.). Bankai turi kompensuoti šių veiksmų įtaką didesnėmis paskolų palūkanų normomis norėdami sumokėti įsipareigtas indėlių palūkanas. Šios sąnaudos nagrinėjamu laikotarpiu didino paskolų ir indėlių palūkanų normų skirtumą 51–74 baziniais punktais (žr. pav.).

Pav. 6 mėn. VILIBOR ir litų indėlių bei tarpbankinių apsikeitimo sandorių palūkanų normos

Mėnesio vidurkis, proc.

Šaltinis: Lietuvos bankas

Papildydami LSVVT minėtame rašte išsakytą mintį, kad rinkos sąlygas atitinkantis kreditavimas turi rodyti realias bankų skolinimosi išlaidas, norime pažymėti, kad bankų paskolų palūkanų normos taip pat priklauso ir nuo kreditavimo rizikos.

Nepritariame LSVVT siūlymams vietoj VILIBOR įteisinti EURIBOR naudojimą ir keisti Lietuvos banko įstatymą.

Valdybos pirmininkas

